

KARDOS PÉTER

80

Hihetetlen. Kardos Péter, zuglói főrabbi, az Új Élet szerkesztője nyolcvan esztendősen.

Itt csak valami tévedés lehet. Ha a fizikumát tekintjük, egy élete delén (na jó, kora délutánján) járó férfit látunk, telve energiával, szálegyenes tartással. A Síp utca folyosóján igen nehéz lépést tartani vele, olyan fürgén jár-kei a szobák között, hogy fiataloknak is becsületére válik a neki cseppet sem megerőltető sebesség (persze lehet, hogy a szobája rejtekében pihegve, foteljébe roskadva megtörlő izzadó homlokát, de erre meg azt kell mondjuk: ügyes!).

אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו

Ne a kancsót nézd, hanem azt, hogy mi van benne, írja a Misna Ávot traktátusa. Miután kielemeztük a külsőt, lássuk, mi van belül.

A főrabbi a szellem embere. E téren még nagyobb a kontraszt a papíron álló szám és a valós tények között. Nem elég, hogy rabbinikus működése egyik legfontosabb terepén, a szónoklatok során mindig friss, frappáns és magas színvonalú beszédeket tart. Nem elég, hogy az újság hasábjain tüéles pontossággal látja át a megírandó és érdeklődésre számot tartó zsidó/nemzsidó közéleti problémákat, visszasságokat. Az viszont még sok is, hogy egy beszélgetés keretein belül a híres kardosi faarccal olyan szellemes röpösztöket, poénokat mond, hogy először még komolyan is veszi a viccet a szerencsétlen hallgató.

Kardos Péter erről híres. A humoráról. A humorról, mely az élet legnagyobb adományai közé tartozik.

Az örömet megsokszorozza, a bánatot enyhíteni képes, s bölcsesség nélkül olcsó szellemeskedéssé alacsonyodik le. A rabbi hivatásához pedig ez szükséges: embereket boldoggá tenni, olykor enyhíteni fájalmukat, s mindezt bölcsen, időtállóan. Kardos humora többször másokat, olykor önmagát segítette és segíti át nehéz élethelyzeteken.

Végezetül egy személyes emlék: néhány évtizeddel ezelőtt (valójában csak néhány hét, de öregítjük magunkat) együtt nyaraltunk Balatonfüreden. Kardoséknak volt egy ékszeretknősük, melyet nem tudtak ott-hon hagyni, hát lehozták magukkal. Péter a teknős hátára – rabbihoz méltó előrelátással – egy nagy, narancssárga foltot ragasztott, hogy mikor sétáltatja a kertben, szemmel tudja követni. Egy reggel, kilépve a kertbe a következő látvány tárult elé: Kardos főrabbi úr négykézláb mászkál a kertben, heveny sziszegéssel adózva a gyepek között rejtőző szúrósabb növények szívósságának. Anyám elámulva nézte egy ideig, majd megkérdezte: Péter, mit csinálsz? A válasz tömör és velős volt:

Keresem a levest!

Frölich Róbert
főrabbi

A kulisszák mögött

Amikor nemrégiben kézbe vettem Kardos Péter Síp utcai kevert című kötetét, az olvasás élményén túl meglepetést is okozott. A hitközségi életet belülről bemutató résznél úgy éreztem magam – aki ezt közelebbről csak néhány éve látom –, mint amikor valaki, aki egy életen át színházrajongó, betekintést nyerhet a kulisszák mögé, az öltözőkbe, a díszlettárba, de még a mindent megszépítő sminkszobába is. Kardos Péter könyve azért is élvezetes, mert sajátos humora átszövi a kívülről számárra néha misztikusnak és kiismerhetetlennek tűnő zsidó világi vezetés udvari titkait. A könyv második részében jelesebb beszédeinek gyűjteménye olvasható, és erről zsidó emberként csak annyit mondhatok, hogy a főrabbinak mind hatalmas lexikális tudása, mind személyes kisugárzása – amely minden beszédén érződik – lehetővé teszi számára a legnagyobb retorikai adottságot: hárfázni tud a lelkeken.

Kardos Péter most lesz 80 éves. Életéről elmondható, hogy nem csak vallásos zsidóként élt, de mindig a zsidóság iránti elkötelezettség vezérelte. Szinte 70 éve szolgálja vallásunkat: 10 évesen a Rumbach utcai zsinagóga kórusában énekelt

szoprán szólamot, majd a természet rendje szerint, I.ten áldásaként megmaradt énekhangját felhasználva tökéletes kántorrá vált. E tisztséget több peremkerületi zsinagógában gyakorolta, majd 1958-as rabbivá avatását követően ugyanezen helyeken rabbiként szolgált. Majd 40 éve a zuglói körzet főrabbiája, ahol nem csak spirituális vezetője közösségének, de minden hívét névről ismerő atyai barátja is. Szírihangok többször tettek neki ajánlatot egy nagyobb körzet átvételére, de erre mindig nemet mondott.

Rendkívüli elismerés illeti őt újságírói, lapszerkesztői munkásságáért is. Több mint négy évtizede publikál az Új Életben és 25 éve főszerkesztőként jegyzi a lapot. Úgy tudom, napjainkban a legrégebbi az ilyen pozíciót betöltők között.

Kerek évfordulós születésnapja alkalmából a MAZSIHISZ és a BZSH vezetése nevében kívánok neki a maihoz hasonló szellemi és fizikai frissességet és erőt. Kívánom, hogy beteljesedjen rajta az ősi zsidó születésnapjok jókívánság: a mózesi kor végéig, vagyis 120 évig esküjéhez híven „tanítson és döntson”, amire diplomája jogosítja.

Dr. Kunos Péter
ügyvezető igazgató

Az első nyolc évtized

1936. május 11-én megszületik Kösztenbaum Péter a Dob utca 86 alatt. Édesanyja Weisz Margit régiségkereskedő, édesapja Kösztenbaum Sándor hivatalnok.

1942 szeptemberében kerül a Dob utcai általános iskolába Deutsch Gábor bácsi társaságában: akkor ők még nem tudták, hogy ez a hónap bevonul Budapest zsidó történelmébe.

1944-ben, Istennek hála, életben marad, ma ezt is ünnepljük.

1958-ban – Scheiber Sándor utcai felkérését elfogadva – rabbi- és kántortanuló lesz, dobozgyártó munkási hivatását ugyanakkor feladja az addig mutatkozó szép eredmények ellenére. Ez volt élete legnagyobb döntése, csak a dobozgyártás bántja.

1966-ban, kerek 50 évvel ezelőtt megnősül. Ez is élete-életük legjobb döntése volt.

1971-ben megszületik Ági lánya, aki maga is a judaizmust választja hivatásául később. Vagy talán már születése pillanatában. Ebben az évben avatják rabbivá. Már mint az édesapát.

1972-ben a Zuglói Körzetbe kerül, és többé nem mozdul onnan, igaz, hogy ez az állapot még csak 44 éve tart.

1977-ben megszületik Laci fia, későbbi kántor-kollégája is.

1987-88-ban 15 hónapot Svédországban tölt rabbiként, vagyis akkor, amikor a világnak szüksége van rá, mégiscsak kimozdul Zuglóból. De csakis olyankor.

2005 februárjában házasodik Ági, Kardos rabbi személyesen adja össze ezt az ifjú párt is.

2005-ben megszületik Eszter unokája.

2016. május 12-én meghatottan veszi kézbe az általa főszerkesztett újság, az Új Élet különszámát, amely őt köszönti 80. születésnapja alkalmából. A történet innen folytatódik.

Köszöntő

„1936. május 11-én születtem Budapesten, a »Bika jegyében«. Ez időnként kiérezhető cikkeimből, prédikációimból egyaránt” – írja magáról Kardos Péter élete első – s állítása szerint utolsó könyvének hátlapján. Bár tudjuk, rabbi, mégis, jól kalkulál – a ritka bélyegnek is nagyobb az értéke. Egykönyves szerzőnek lenni rang..., gondoljanak bele, e különleges lapszám olvasói között bizonyára

többségében vagyunk, akiknek egy könyve se jelent még meg soha.

Igen, a hátlapnál kezdtem olvasni a munkát, mint afféle sportszerető, újságotolvasó ember. Az állt ott tehát, hogy Kardos a Bika jegyében született, s ez a „Bika jegyében” nem hagyott nyugodni. Utánanézttem. A bika a héber Bibliában mindig áldozati állat volt, az Úr parancsa szerint hibátlanok kellett lennie. S aki a Síp utcában lehúzt majd’ fél évszázadot, az tényleg valódi áldozat – még akkor is, ha nem egészen hibátlan. Vajon hány ilyen áldozat járt közöttünk: Schweitzer, Domán, Deutsch? Kettő, három, négy, vagy akár több is – egyáltalán maradt még annyi, mint a salomoni templom bronzmedencéjét tartó, négy égtáj felé néző tizenkét bika? Mert elmentek mind, elfogytak, s egy-egy bölcs tanításuk, vagy szelíd mosolyuk emléke maradt csupán.

Síp utcai kevert – olvastam a könyv címét és elgondolkodtam: vajon velem szórakozik ez a Kardos? Mert én pontosan tudom ki, és a bőrömmön érzem, mit kevert. Értékrendet biztosan.

Egyszer felhívott a szerző – valamit kérdezett, majd a válaszat követő hosszú csendet annyival törte meg döbbenet: „Andriskám, azt tudod, hogy ilyen még soha nem volt...”. S érzem szavaiból, hogy ez neki is fáj. Fájalmát keserű derűvel, vállalható cinizmussal, igazi humorral viseli. Vagy lehet, hogy éppen azzal álcázza.

Egyetlen könyve cikkek és prédikációk gyűjteménye. Kortörténet, korrajz – ahogy a cikkeket záró fejezet mondja: A rendszertől a váltásig.

Amelyik cikkre, vagy beszédre ráismertem – mert azért néhány évtizede már én is követem a Síp utcai keringőt – azt kedveltem olvastam tovább, mint mikor rég nem látott barátal hoz össze a sors, s újraéljük vele közös élményeinket. Aztán amelyik cikk számomra újnak bizonyult, ott a mindig izgalmas tartalom túl állandóan a helyzetet próbáltam – mint lelkes olvasó – magam elé képzelni. Milyen lehetett a nagykapornaki zsidó temetőben elmondott beszéd közben a sírokat rendbetevő cigányok figyelme, mekkora szemekkel meredhetek egy kipás, de szakáll nélküli zsidó papra, aki hol beszél, hol énekel, majd beszéde végén lovári nyelven köszönti őket.

Talán egy esztendeje aztán együtt voltunk Magyarország miniszterelnökénél. A világi vezetés mellé úgy gondoltam, kell egy vallási vezető is – s mivel az emlékezetpolitikai kérdések éppen napirenden voltak, gondoltam, legyen rabbi, legyen holokausz-túlélő és legyen kiváló intelligenciájú ember, hát őt választottam. Meglepett. Nem csak engem, a miniszterelnököt is. Olyan tapintatlat, de oly’ mértékű határozottsággal tette helyre a zsidó-magyar, magyarországi zsidó, mőzeshitű magyar, magyar-magyar zsidó szemantikai és definíciós problematikáját, hogy később az egész tárgyalásunkat az ő szavai keretbe fogták. Van neki karizmája, ezért lehet őt kedvelni és pontosan ezért sokaknak nehéz őt szeretni. Én az előbbiekké közé tartozom!

Iten éltesse Kardos főrabbit his hundred und zwanzig.

Heisler András
elnök

Emanuel Emlékfa – a szomorúfűz árnyékában

Micsoda áldás volt

Csuromvizesek voltunk, amikor apámmal 2005 decemberében a szakadó esőből beléptünk a Síp utca 12 kapuján. Szomorúak voltunk és elvesszettek: az előző hét péntekén halt meg nagymama. Azt akartuk, hogy egy ismert rabbi temesse – nem annyira azért, mert híres volt, hanem mert csak őt tudtuk megnevezni. Mondták, az a rabbi nagyon beteg, már nem dolgozik, de kérjünk fel egy másikat, aki éppen itt van. Mutatták, hol az irodája. Nagy óvatossággal bekopogtunk. A rabbi felállva fogadott. Amikor megtudta, mi járattunk, leültetett minket, és elkezdett kérdegetni nagymamáról. Apám nehezen fogalmazta meg a mondandóját, el-elakadt, még mindig a sok hatása alatt lehetett. Belőlem viszont dőlt a szó: mindenáron meg akartam érteni az ismeretlen rabbival, milyen volt az én nagymamám.

Kevés olyan figyelmes tekintetet láttam, mint az övé. Últében kicsit felém hajolva, mély tekintettel nézett, s habár csak én beszéltem, úgy hatott rám a pillantása, mintha párbeszédet folytatnánk. Te mondd a magadét, én pedig megértem, az egész valóm, minden porcikámmal – üzente a szeme, az arca, a testtartása.

A temetőben először sírtunk, aztán elkezdődött a szertartás, és Kardos Péter főrabbi a mi nagymamánkról beszélt. A fakoporsóból semleges tárgy lett, és közlően lépett nagymama, elevenen, minden szeretetével, gondoskodásával, a szombati ebédekkel, a maceszgombóc-levelessel, a mohó vágyával, hogy megtudja, melyikünkkel mi történt. Csodálatos volt, vigasztaló és felemelő. A gyötrelmes elválásból meleg hangú búcsú lett. Nem azon volt a hangsúly, hogy elveszítettük nagymamát, hanem hogy micsoda áldás volt ismerni őt. Hogy tovább él bennünk, amit kaptunk tőle.

Amikor egy ismerősömnek lelkenedezve meséltem ezt, az illető biccentett: „hát igen, a Kardos nagyon tud temetni.” Azt hiszem, a legkülönlegesebb képességek egyike, ha valaki vigaszt tud nyújtani a szenvedésben. Erre képes Kardos főrabbi, Péter. Akkor zártam őt a szívembe.

Eltelt öt év. Újságírói munkát kerestem, és felhívtam az Új Életet is. Az addig hallott, közönyös, nesze semmi, fogd meg jól válaszok helyett Péter behívott az irodájába. „Nem fogsz megélni abból, amit kínálok, de némi munkát rendszeresen adhatok” – mondta. És elküldött tudósítani az akkor 150 éves Dohány

utcai zsinagógáról szóló konferenciáról. „Egy kolumna” – szabta meg a terjedelmet, azaz egy egész újságdalt kellett megtöltenem. Tíz éve dolgoztam mint napilapos újságíró, a dolog nem okozott gondot. Álomomban sem fordult meg a fejemben, hogy ez a vizsgamunkám az Új Életnél. Miután e-mailben leadtam az anyagot, másnap délelőtt csörgött a telefon: „Ez szakmailag tökéletes” – mondta Péter. A szokásos „még jó, hogy” reakció helyett úgy éreztem magam, mint akit lovagvá ütöttek. Később tudtam meg: Péter nagyon ritkán dicséri, de ha megteszi, az azt jelenti: valami rendkívülit tettél le az asztalra.

Így lettem az Új Élet külső munkatársa. De valami még történt, ami sokkal többet jelent számomra, mint a közös munka. Egy újabb, egyszersmind az egész további életemet meghatározó spirituális élmény. „Gyere el a zsinagógámba péntek este” – mondta Péter. Gondoltam, letudom a meghívást, voltam én már templomban. De ez másmilyen volt. A zsinagóga aajtájában Péter mindenkit barátságos kézzel üdvözölt. A szertartás előtt odajött a nő szakaszhoz, az asszonyok köré sereglettek, ebben-abbban a tanácsát kérték, ő pedig szelíden válaszolgatott. Azon a szombat-köszöntőn éltem át először, hogy zsidó vagyok. Hogy az őseim ugyanúgy imádkoztak, mint most mi, ugyanúgy üdvözölték Szombat Királynőt. Hogy egy nagy lánc vagyunk, amelyet nem lehet megszakítani: a szemek ki-kieshetnek, de a lánc újra és újra, elpusztíthatatlanul összeforr. Ezt az élményt Péternek köszönhetem.

A transzcendens lebegést a kidús vezette le, amelyen Péter egy kis tanítást mondott meg a közelgő programokról beszélt. Humoros megjegyzései nyomán kuncogás, nevetgélés töltötte be a helyiséget. Helyzetkomikumok sora volt.

Talán ez lehet Péter belső lényege: a vigaszt nyújtó rabbi, a magával ragadó szónok, a kedves kolléga. Na ja. De összeveszni nem tanácsos vele. Egyszer nagyon kihúztam nála a gyufát. Egy szakmai kérdésben nem értettünk egyet, és én szilenciumra lettem ítélve. Márpedig a hallgatás Péter haragjának a legnagyobb jele. Jó pár hétig eltartott, meg voltam róla győződve, hogy többet hozzászólok. Aztán felhívtam valamilyen megbízással, mintha mi sem történt volna. Többet nem beszéltünk az esetről, el lett felejtve. Szóval Péterrel nemcsak összeveszni lehet, hanem kibékülni is. Sokan úgy vélik,

ez afféle szeszély; szerintem inkább normális emberi viselkedés. Sokkal inkább, mint az örök harag.

Péter humora legendás. Az a fajta, amitől az ember kapkodja a fejét. Nagy komolyan mondasz valamit, erre ő a mondat közepén benyög egy poént, először fel sem fogod, mi történt, mert olyan komoly képpel csinálja. Egy fél másodperc múlva azonban érzed, nem folytathatód úgy a csevegést, mint előtte. Persze lehet, csak én vagyok ilyen lassú agyú, mert van, amikor Péter az emberére talál. Spánn Gábor hangoskönyve bemutatóján a Bálint Házban én moderáltam a színpadon a beszélgetést. Sok mindent nem kellett csinálnom, az idő nagy részében hátradőlve, a közönséggel együtt röhögve hallgattuk Pétert és Gábort, ezt a két modern Hacseket és Sajót. Blatolták, ott rögtönözték a jelenetet, egymást inspirálva, színporkázva, akár a vérbeli humoristák, a rabbi és az újságíró.

Amikor két éve megjelent Péter könyve, a Könyvhét után szemrehányón néztem rám: „Miert nem jöttél el a dedikálásomra?” Erőltetett visszavágással lepleztem zavaromat: „És te az enyéme?” Mert tényleg egymásnak háttal dedikáltunk, ki-ki a saját könyvét, csak egy pavilonos választott el minket. Aztán egy reggel hallom a rádióban: a nagy sikerre való tekintettel megismétlik Kardos Péter könyvének bemutatóját az Írók Boltjában. Elmentem. Ahogy megérkeztem, odajött hozzám, látszott, mennyire örül. Meghatódtam. Később így dedikálta nekem a Síp utcai kevertet: „Virágnak baráti szeretettel.” Talán nem mindenkinek írt be ilyesmit a kötetbe. Vagy ha igen, akkor Péter tele van szeretettel, amit sejteni vélek. Ez a szeretet megbűjlik és meg-megcsillan a mélyen kritikus és szarkasztikus arc mögött, amit a világnak gyakran mutat.

Sokan pedig vele kritikusak. A könyvről is azt írták némelyek, hogy egyenetlen, kiegyensúlyozatlan. De hát milyen legyen egy ember első és egyben tudatosan utolsó könyve, aki még a címébe is belerakta az ideillő szót: kevert. Kevert, amilyen a pálya, a személyiség, az ember – maga az élet.

Fura arra gondolni, hogy 80 éves. Talán azért, mert igazából nem öreg – a személyiségében, a vásott humorában van valami kamaszos báj. És szerintem nem is szeret öregnek lenni. Úgyhogy csak annyit mondogat végzetül: Isten éltessen, drága Péter!

Rados Virág

Hogyan ásott a lelkem mélyére a főnököm

És hogyan ástam én az övére

Alig tettem be a lábam a szerkesztőségbe, azt is kiszedte belőlem, amit magamnak sem vallottam be. Olyan pszichológiai érzéssel tapintott a kényes pontokra, hogy az egy szakembernek is becsületére válna. De sosem élt vissza semmilyen bizalmas információval. És a hozzá betérő vendégeket, adott esetben gyászolókat, ugyanígy megnyitja. Számталanszor vagyok tanúja – lévén hogy egy szobában dolgozunk –, milyen empátiával kezeli a nehéz élethelyzetben lévőket, hogyan ad útravaló tanácsot, ami megkönnyíti számukra a teher elviselését. Vagy osztozik az örömben, ha ezzel érkezik valaki. Az öröm hatalmasra nő, a fájdalom összezsugorodik, ha hozzá fordulunk. Beszédei ugyanerről a beleélő képességről tanúskodnak, nemhiába kapja számolatlanul a gratulációkat. Persze büszke is magára ezért... De hát mire legyen szerény?!

Nem könnyű vele dolgozni, ezt nem állítja senki. Hidegfrontban jobb kerülni minden konfliktust – az ember inkább megvárja a melegfrontot, mert akkor viszont kenyerre lehet kenni. Majdnem...

En speciel életem egyik szakaszában sem röhögtem annyit, mint amióta az Új Életben dolgozom. Utólérhetetlen szarkazmusával, ön- és közkritikájával, színporkázásra mindig kész szellemével könnyen azonosulok, és igyekszem nem lemaradni slágfertőségben és reakcióidőben ☺. Elég nehéz vele lépést tartani... És fárasztó is a folytonos stand by állapot, be kell vallanom. Én sem leszek fiatalabb – ő viszont nem lanyhul.

Unokáját imádják. Persze a lányát és a fiát is – de Eszter mindent visz. Igazi büszke nagypapa. Monitora háttérképe természetesen a szépséges kicsi lány. És máson sem törí a fejét, mint hogy mivel lephetné meg, milyen programot találhatna ki neki – olyat, ami csak neki juthat eszébe, ami rá jellemzően egyedül. Erről is értesülök természetesen, napjában úgy százszor beszél Ági lányával telefonon ☺.

Amiről még szintén szólnom kell, az a teknősei iránti rajongás. Amikor kezdődik a jó idő, Jutka, a felesége, menetrendszerűen felhívja, bejelenti, hány fok van, és engedélyt kér a teknősök erkélyre helyezésére. Vihogni szoktam, pedig én még sokkal ilyenebb vagyok a saját kutyámmal.

De ha az Új Életről van szó, nem viccel. A lapnak készen kell lennie, és HIBA NÉLKÜL. Nagyot téved, aki azt hiszi, a főszerkesztőség csak a többi elfoglaltsága mögött kullog. Nem. Amennyire én meg tudom állapítani, a rabbi-bihivatással egyenrangúan kezeli az újság irányítását is. Ha ez túl profánul hangzik, bocsánatot kérek. De ahogy magától, úgy a szerkesztőség minden tagjától elvárja a precizitást, a teljes odafigyelést, az újság mindenek elé helyezését. Ez néha idegesítően túlzott tud lenni. De hát ő ilyen. Némileg pánikolós – Ūristen, egy csomó munkaszüneti nap jön, hogy töltjük meg a lapot! Szabadságra akarsz menni? És akkor ki nézi át a cikket? Hányszor hallottam ezeket a mondatokat! De a lap mindig elkészül, erről gondoskodik. Ha kell, előhúzza a kalapjából valamilyen rejtett kincset, elsárgult fényképet, régi sztorit, új viccet, és máris helyreáll a világ rendje. Én meg dolgozom akár itthonról is, betegen, vagy a rövidke szabadság ideje alatt bárholonnan – a mai technikai feltételek között ez nem jelent gondot. Szóval megoldjuk.

Azt hiszem, nagyon ismerjük egymást, ennek minden előnyével és hátrányával. A rejtett gondolatokat is kitaláljuk. Elloppjuk a poént a másik elől. Leccsapjuk a magas labdát. Folyamatosan szellemi párbajt vívunk. De élvezzük, legalábbis mindketten ezt állítjuk...

Nincsen főnök tövis nélkül. De munkatárs sem. Úgyhogy jól elvagyunk. Remélem, még nagyon-nagyon sokáig.

Gábor Zsuzsa, olvasószerkesztő

A Jád Vásém Intézet által kitüntetett Szelei Margit zsidómentő tiszteletére rendezett ünnepségen

Az első évek Zuglóban, Bihari Andor főkéntorral

Boldog születésnapot (Munka és mosoly)

1991 októberében, szakadó, igazi, kitaróan hideg őszi esőben érkeztem meg az Új Élet szerkesztőségébe.

Jó benyomást kívántam kelteni, ezért nem igazán az időjárásnak megfelelően öltöztem, csinos, ám inkább nyári cipőm cuppogott a vízben, amely azután a helyszínen hagyta el lábaimat és vált egyre növekvő tócsává alattam. Egy szerkesztőségi értekezlet kellős közepébe csöppentem – mondhatni, szó szerint.

Negyed évszázad hosszú idő, munkakapcsolatban, házasságban is. Az újdonság ereje ugyan kopik, viszont – nagyon hasznosan – a tulajdonságok, a reflexiók nagyjából ismertté válnak, működik a tolerancia, az empátia.

A zegzugos épületben hetekig el-eltévedtem, gyakran éreztem úgy, hogy évek múlva a csontvázam jelzi majd, hogy erre jártam. Ahhoz, hogy ne csak látásból ismerjek rengeteg embert (rabbikat, kántorokat, felső- és középzeteket, a zsinagógakörzetek előjáróit, a különféle intézmények első embereit, feladataikat), hanem tudjam, ki kit szeret, ki kivel nem ülne egy asztalhoz, ki mit várhat el, mire érzékeny, mi az, ami boldog-gá teheti, évek kellettek.

Akkori kollégáim, a drága jó Hédi, Éva, Nusika, Karola, Vágó Tibor, Judit már nincsenek közöttünk. Nem távoztak el végleg, hiszen emlékezünk rájuk, nincsen olyan nap, hogy valami kapcsán ne idéznék szövegeiket, jellegzetes megnyilvánulásait. Nagyon jó csapat voltunk.

Főszerkesztőnk, a „Főnök”, meglehetősen sajátos humorral megáldott ember. Bár még mindig okoz meglepetést kitűnő memóriája, felfokozott igazságérzete, egyedi szabályrendszer, tulajdonképpen egy korábbi, nagyobbacska vihar és olykor szeles napok jellemzik mindennapjainkat. Van úgy, hogy elismer, olykor dicsér is. Ritkán.

Álláspontjait tekintve kitaróan makacs, de észérvekkel olykor meggyőzhető. Tudja, hogy nem ellene, hanem érte vitázom, hadakozom.

Következzen – amolyan „műnuszos hírek” formában – a humor, a fergeteges, a keserű, amit igazán hitsorsosaink értenek pontosan, de minimum egy mosolyt mindenképpen csal az olvasó arcára. Az előforduló utóneveket természetesen megváltoztattam.

– Lapterjesztőink közül Boriska egy jelenség volt. Hajlott hátú és nagyon idős. Naponta vonatozott fel, majd haza, hogy a Keleti-pályaudvar előtt árulja az Új Életet. Gyakran megbántották, lezsídították, holott nem volt az. Elszámolni kéthetente jött Hédihez.

Rendszeresen az alsóneműjéből vette ki az élére hajtogatott papírpénzt. Ennek egy alkalommal tanúja volt a Főnök, aki utána megjegyezte: Még mondja valaki, hogy a pénznek nincs szaga...

– Lenke és Elvira a Kozma utcai temetőben fennhangon kiabáltak: Megjelent az Új Élet! Ők örökös hadban álltak egymással, melyiküké a „jobb plac”. Egyikük az idősebbeknek, elesettebbeknek még házhoz is vitte a lapot. Mindketten holokauszt túlélők voltak... saját, dögnéhez terhüket cipelve vállukon.

– Lenke, éveken át gyűjtögetve a forintokat, Izraelbe utazott, majd élményeit megosztotta a főrabbi úrral: Csak az El AN-nal kell menni, nagyon jó a koszt, de tessék már intézkedni, a Fal olyan rossz állapotban van, tele repedéssel, hogy nemzetközi összefogással tatarozni kellene.

– Borbála fura nőszemély volt. Mintha Csehov Három nővérének humoros változatából lépett volna ki, tényleg az úgynevezett „nem 100-as”

típusból. Télen-nyáron svájcisapkában, azt kendővel „csinosabbra” leszorítva, fehér cérnakesztyűben gyakran meglátogatta a szerkesztőséget. Van valaki a Kardos úrnál? – tette fel mindannyiszor a kérdést, majd azonnal be is nyitotta a szobába.

Igaz... majd elfelejtettem, előzőleg alaposan, igényesen kezelt is mosott. Ő sok éven át verseit szállította, persze közlésre. A versek nem voltak jók. Közölhetők sem. Megbántani a Főnök nem akarta, így mindig más okkal, de visszautasította. Egy alkalommal például behívott, és jelenlétben komoly ábrázattal mondta: Kedves Borbála, itt van Juli, aki a magánhangzók megjelenésének a felelőse, én pedig a mássalhangzóké. Vele nem jutok konszenzusra sajnos...

A hölgy nem adta fel. Jött és jött. Már a bejáratnál figyelmeztettük, hogy a főszerkesztő úr skarlátos. Semmi gond – vetette oda foghegyről Borbála –, nekem már volt.

Legközelebb már készültünk! Amikor Hédi a belső melléken jelezte a hölgy érkezését, a következő fogadta: Kardos főrabbi úr az asztalon áll, és fejrágások közepette a futónövényt vagdosza egy konyhával, kipáján Nusika elnyűtt parókája, vállán színehagyott kendő! Jómagam körbe-körbe szaladgáltam. Azonnal elhagyta a szobát, megállapítván: Mindketten elég rossz állapotban vannak. Többet nem láttuk.

– Lili virtigli elmeháborodotként is jóra való, rendezett külsejű, harmincas nő volt. Egy rossz szokása zavarta a Főnököt, hogy minden páros másodpercben a nyaklancán hordott óráját nézegette, tehát elég gyakran. Kérdésére Lili „logikus” válasza: A Messiás eljövételét gyorsítja...

– Feri bácsi kéthetente érkezett, átvette az Új Életet, majd mintegy meghálálván, mindannyiszor meg-

mutatta műteti hegeit, utána pedig játszani kezdett egy darabka vécépapírral megbolondított fésűn.

S most a mi kettősünk, a „mi már fél szavakból is értjük egymást” igazolásaként:

– Valaki keresi. Nem ismeri. Szemöldökét felhúzva rám néz. Pislogok. Múlik az idő. Lapzárta van. Benyitok, majd türelmetlenül figyelmeztetem: Elnézést, de 5 perc múlva várják a Rabbiságon. Hálásan rám néz, majd kikísérve a vendéget, a mosdóba távozik. Ha véletlenül elmulasztanám, paposan közli, legközelebb a harmadikon (munka) könyvjutalomban részesülök.

– „Cimbi, van 5–10 perce?” – Ez azért némi magyarázatot követel. Azt jelzi, hogy amit kérne, akitől kérné, abban én segíthetek... az évtizedek során meglevő jó kapcsolataim egyikével. Ezeket eddig megoldottam. Volt közte olyan például, hogy percekben belül egy méretére illő fekete zakóra lenne szüksége, vagy kerületi parkolási engedélyre, egy-egy irodagép gyors beszerzésére, valaki helyett egy-egy esemény tudósítójaként beugrani, akiben „megingott” a bizalma, s számtalan egyéb ilyesmi. Kedves szokása, hogy végül mindig szól: Most maradt 3 perce, azt csinálhat, amihez kedve van.

Mit szeretek benne? Speciális humorát, hivatástudatát, kiegyensúlyozott – tervezhető – állandóságát (könnyű, én is Bika jegyű vagyok, csak míg ő a hideg-, én a melegfrontra érzékeny), családcentrizmusát, hivatástudatát, fantasztikus drócséit... sorolhatnám.

Kívánom, hogy így maradjon, így legyen, lehessen!

gáljultól kápénak

Kiduson Zuglóban

Bár Micvó

Tóralvasás Smajovics bácsival

Bevezetés a szónoklattanba

Rabbiképzős éveim elején a homiletika (beszédtan) órára bejött egy rabbi. Kardos Pétertől azt kérték, hogy vezessen be bennünket a gyászbeszéd világába. Miután szinte teljesen tudatlanok voltunk (ebben a témában is), Ő elkezdte kihívásokkal teli, egyáltalán nem könnyű munkáját.

Egy fontos tanácsot adott: fiatalok vagytok – mondta – de mindenképpen bele kell éljétek magatokat egy fájó szívvel gyászoló ember lelkébe. Azonnal hozzátette, hogy soha nem szabad túlzásba vinni a búcsúzást, nem szabad teljesen belemerülnünk a távozó elvesztésén érzett fájdalomba, mert azt nem fogjuk tudni elviselni lelkileg. Mit kell tennünk? – kérdeztük.

A középutat kell keresni. Autentikusnak kell lenni, nem kell megjátszani magunkat, de nem szabad érzéketlennek sem maradni. Ez volt az a tanács, amit tanítványaiként megpróbáltunk megfogadni, és ezt a támpontot más területeken is hasznosítani tudtuk: ebből a bölcs tanácsból lehet építkezni mind a mai napig.

Sajátos humorral megáldott és családjáért, közösségéért, munkájáért lelkiismerettel tevékenykedő rabbit ismerhettünk meg, aki semmit sem változott az elmúlt évtizedek alatt.

Néhány hete ellátogatott családjával együtt a zsinagógánkba, egy péntek esti Kabbalat Sabatot tartott. Itt megmutatta, hogy az ősi dallamok, az imák szívből mondott és énekelt szövege mennyire gyönyörűen és varázslatosan tud felszállni a Mindenható felé, és vezetni tudja a közösséget is ugyane magasságok felé.

Olyan erővel szóltak szavai és imái, hogy érezhettük, az örökifjú Kardos Péterben megvan az energia, hogy még sokáig élhessen egészségben szerető családjá és barátai körében.

Szinte hihetetlen, hogy közeledik a nyolcvanadik születésnap, hogy 45 éve vezeti a Thököly úti közösséget, 25 éve főszerkesztője az Új Életnek!

Az Örökkévaló áldását kérve rá, minden szépet és jót, bis 120!

Verő Tamás

Faültetés Jeruzsálemben

Családi oldal

Édesapám 80 éves!

Mi is ennek a rövid írásnak a címe? Nem hiszek a szemeknek! Hihetetlen kimondva és leírva is! Mindenki csodálkozik. Aki régóta ismeri, az is, és aki pár éve, az is! Nem csodálkozom! Az utcán, a közös munkahelyünkön, a Síp utcában, a Thököly úti zsinagógában a nemrég oda járó emberek szólítanak meg a következő kérdéssel: Hány éves apukád? Illetve apukája? Válaszolok gyorsan, hogy 80 lesz májusban! Azt hiszik, hogy rosszul hallanak, ezért megismétlik a kérdést.

Újra mondom a választ! Nyugodtan letagadhat 10 évet, simán szerintük! Nagyon igazuk van, szerintem 15-öt is!

Fiatalabbnak néz ki, külsőre is és fizikailag is, nem is 1-2 évvel, szerencsémre! Mozgásában, munkavégzés közben, kiválóan mondhatom: megyünk hétköznap reggelente dolgozni a Síp utcába és kiszállva a metróból alig tudom utolérni, én, aki alig feleannyi idős vagyok, mint apukám! Gyors léptekkel igyekszik a Rákóczi úton a Síp utca felé! Lihegve mondom mögötte, hogy nem kell ennyire rohanni, már itt vagyunk a sarkon!

Igen, de már nem érünk be 9 órára!

Na és? Nem jön ma senki, akivel pont a munkaidő kezdetére van megbeszélve találkozó!

Igen, de rengeteg cikk jött!

De azt először más nézi át, illetve nyomtatja ki!

Nem baj, nélkülem nem tudja átnézni!

Jó, feladom! Érdekes, hogy a munkaidő végén viszont általában nem rohan el a munkahelyéről! Többször hallom a kolléganőivel beszélgetni a 4 órás bentlét után!

– Jössz hazafelé?

A válasz: dehogyan jövök, csak most tudok elkezdni dolgozni!

Ha valamiért, főleg általában miattam késünk reggel bárholnan 5–10 percet. Látom, hogy nagyon ideges ilyenkor, mert az egész napja el van rontva!

Apukám! Maradj ilyen pontos, lelkiismeretesen a munkádat 100%-osan végző rabbi, kántor, főszerkesztő egy személyben! Mázál Tov! Bis 120

Fiad: Laci

Te vagy a legjobb nagypapa

Boldog 80. születnapot, Papa. Te vagy a legjobb nagypapa. Nagyon szeretem a beszédeidet, nagyon jók. Szeretek elmenni veletek helyekre. Születésem óta minden szombatnálátok vagyok. Régebben még volt egy hétköznap is, de most már túl sok a programom. Nagyon-nagyon-nagyon-nagyon-nagyon (Én: Még hány nagyon-t kell írnom? Eszter: Amíg el nem fárad a kezéd) boldog születnapot kívánok. Szeretettel: Eszter

Bővelkedünk az évfordulóinkban

Nem vagyok sem képzett újságíró, sem magyartanár. Ezért előre is elnézést kérek olvasóinktól.

Mennyi minden fér ebbe a nyolcvanas számba! Idén bővelkedünk az évfordulóinkban: februárban ünnepeltük aranylakodalmunkat, májusban Péter 80. születésnapját, nyáron pedig én leszek 70 éves.

51 éve ismerjük egymást. Gyökereinket keresni nem kellett, ismeretségünk nem a véletlenen múlt. Hochberger László főrabbinak mutatott be egymásnak minket. Én 1956 után a tanítványa voltam, Péter pedig kántorként a kollégája Kispesztén. Péter ortodox családból származik, az én szüleim ugyan már kevésbé voltak vallásosak, de nagymamám még szintén ortodox volt.

Mindketten apa nélkül nőttünk fel, de egész más okból. Péter édesapja 1944-ben munkaszolgálatosként menetelt Hidegségig, ott lőtték agyon. Ezt Péter soha nem tudta feldolgozni. Az én apám túlélte a holokausztot, majd 3 éves koromban elhagyott bennünket.

Az ötvenedik házassági évfordulónk megünneplése egyszerű és egyben fantasztikus volt. Remélem, a jelenlévők számára is! Péter zseniálisan oldotta meg – ő volt a rabbi és az ünnepelt férj egyszemélyben, fiunk, Laci meg a kántor, Felejthetetlen nap marad ez nekünk, ahogy ötven évvel ezelőtti esküvőnk is, amelyet Scheiber Sándor főrabbi és Feleki Rezső főkántor tartott a Rabbi-képzőben.

Az élettől semmit nem kaptunk tálcán, mindenért nagyon meg kellett küzdenünk. De azért persze volt, amit Péter tálcán kapott: a tehetségét, a szorgalmát, gyönyörű hangját, a csodálatos zsidó imádalomokat, a fantasztikus szónoki tehetségét, szép orgánumát és sziporkázó humorát. De mindezt is sokat kellett dolgozni, tanulni. Soha, egy péntek este nem megy el készületlenül a zsinagógába, ünnepek előtt korábban hetekig, mostanában 1-2 hétig készül. Csak olyan feladatokat vállalt el mindig, amit tökéletesen tudott és tud megoldani. Hangjára is úgy vigyáz, hogy soha sehol hideget nem iszik, nem eszik. Kétszer egy héten ma is skálázik. Rendkívüli önfegyelmel éli életét, és minden feladatot mindig nagyon megbecsül.

Sikereire gyermekeink és én is nagyon büszkék vagyunk, nekünk is jut a morzsákból. Beszédeit általában előre megmutatja nekem, néha Áginak is, véleményünket figyelembe veszi.

Ilyen hosszú idő alatt sok problémánk is akadt, és a lehetőségeinkhez igazodva próbáltunk megoldást talál-

ni és nem elkeseredni. Sokat segítettek nekünk a közös pontok, először is a zsidó gyökerek fontossága, a nehezen sikerült gyerekeink szeretete, ragaszkodása, majd, hála Ági türelmének, vejük szeretete, állandó segítőkészsége, nem is beszélve unokánkról, Eszterről, aki nagyon sok örömet okoz nekünk.

Évekig, vagyis több évtizeden át szerettünk volna Izraelbe eljutni – ez végül 1980-ban sikerült, feketén. Mai napig leírni sem lehet azt az élményt, amit jelentett, amikor először érinthettük Izrael Földjét. Azóta is, ahányszor eljutunk, az mindig hatalmas feltöltődést jelent mindkettőnk számára.

A növények és állatok szeretete is mindig fontos volt nekünk. Péter pozsgásai és kaktuszai kiállítások díszpéldányai. Minden növény- és kisállatkiállításon igyekszünk ott lenni.

Az Új Élet szerkesztése Péter életének egyik legfontosabb részét jelenti ma is. A Thököly úti zsinagógának 44 éve rabbija és Lacival együtt kántora is. Évekig igen meghatározó volt számomra, ahogy együtt imádkoznak elő.

A zsinagóga életünk fontos része, gyerekeink számára az odajáró hívek pótlótlak egy kicsit a nagyon hiányzó nagypapákat, később már a nagymamákat is. Sokan igen közel kerültek hozzánk, de sajnos mára már nagyon sokan meghaltak közülük.

Hogy az élet még mit tartogat számunkra? Nem tudhatjuk. Csak remélhetjük, hogy még sok lehetőséget tudása és a megélt események átadására a szerencsésebb körülmények között felnövő fiatalok számára.

Nyolcvanadik születésnapodra nagyon jó egészséget kívánok, legyen sok örömed családotokban és munkádban! Ennyit szeretnék kívánni.

Eckstein Judit

Közösséget alkotó jelenlét

A XIV. kerület közigazgatási egység, Zugló azonban városrész: közösség saját, napról napra tovább alakuló történelemmel és emlékezettel. Városrészek és közösségek nem volnának lehetségesek helyek nélkül: a hely olyan tér, amelyhez csoportok története köthető, amelyet élettörténetek és találkozások sokasága hálóz be. Az ilyen helyek hálózatából születik a városrész.

Az egyik hely, amely Zuglót városrészé teszi, amely nélkül Zugló nem volna az, ami, a Thökölly út 83 alatt található.

Ez, sajnos, ma már nem egy a zuglói zsinagógák közül, mint akár csak néhány évtizeddel ezelőtt: ez jelenleg a zuglói zsinagóga. Ezen a helyen dolgozik, ezt a teret teszi mindennapi figyelmével és munkájával helyé immár négy és fél évtizede Kardos Péter főrabbi, Zugló zsidó vallási közösségének vezetője, a kerület díszpolgára.

Ő és hívei együtt élték az életüket a városrészrel, amely szintén nagyon sok mindent látott és élt át a hetvenes évek legeleje óta. És őrzi még régebbi idők emlékéit is: a zsinagóga épületében gyilkolták meg a nyilasok áldozataikat a holokauszt idején, amikor Kardos Péter 8 éves kisgyerekként maga is az üldözöttek egyike volt. Nem csak mindenkor jelen és jövője, de a múltja is összekapcsolódott Zuglóval.

A rendszerek és vezetők, tanácselnökök és polgármesterek jöttek és mentek körülötte, ő pedig maradt. Kikísért elhalt szülőket a temetőbe, férfivá avatott gyermekeket, párokat adott össze és újszülötteket köszöntött az Örökkévaló Isten teremtett világában. A pusztítást túlélő kisgyermek a pusztítás emlékét őrző épületben a Teremtést szolgálta teljes tevékeny élete során: minden egyes nap, reggeltől estig, négy évtizeden át dacolt a múlttal, a jövőt állítva vele szembe. Éppen úgy tette a dolgát, mint a század förtelmei és nyomorúságán átevíckelő kortársainak java: szülein és nagyszülein. Az Örökkévalóba vetett merész hitel, mindennek ellenére.

Beszámolt róla, honnan kapott támasztékot erős hite: egy katolikus szerzetestől, Schlachta Margittól. „Nekünk mindig erőt adott az a tény, hogy a zsinagóga csak pár méterre helyezkedik el a híres Schlachta-ház-tól, amely nagyon sok zsidó embernek nyújtott menedéket a legszörnyűbb nyilas terror idején”-nyilatkozta, amikor 2011-ben átvette a díszpolgári címet. Ilyen mélységek és magasságok ívelik át Zugló történetét, efféle mélységek és magasságok között közvetít Kardos Péter személye és életútja is.

Négy és fél évtized alatt többször kicserélődhet egy közösség. Generációk érkeznek és távoznak: Izraelbe, a vágyott nyugatra vagy az Eljövendő Világba. Ma már alighanem zömmel más arcok néznek rá vissza, amikor prédikál, mint a kezdet idején, a hetvenes években. De talán az ő gyakorlott szeme felfedez

egy-egy vonást vagy gesztust, amelyek a már messze járó szülőket-nagyszülőket idézik önkéntelenül.

Kardos Péter főrabbi állt mindvégig a helyén rendíthetetlenül. Úgy tartozik hozzá a kerülethez, mint az örök jár-

Talán kívülről más már nem is veszi észre. Ő volt ott egyedül a közösséghez tartozó minden család életének minden fordulópontján. Az ő szavait hallják belülről fiatalabb és idősebb emberek, amikor ezekre a pillanatokra visszaemlékeznek. Sok virtuális Zugló van a világban azok emlékeiben, akik innen származtak el és az egyik ilyen képzeletbeli, ugyanakkor nagyon is valóságos városrész az ő zsinagógáját gyakorlata visszaidézők gondolataiban él. Ennek a Zuglónak Kardos Péter az örökös, tiszteletbeli polgármestere.

A folytonosság, amelyet megteremtett beszéddel és hallgatással, tanítással és hittel, egy közösség fundamentuma lehet és ez a személyes életeken túlmutató folytonosság képes dacolni az idővel. Ez teremt emlékezetet, ez teremt helyeket, ez teremt városrészt.

Az utcák képe is alaposan megváltozott, mióta az érett Kádár-korban megérkezett ide. Maga a zsinagóga se bírta segítség nélkül – folyamatosan újul meg az előző és a mostani kerületi vezetés segítségével. Egyedül

daszigetek és a néma fák, amelyek, ha képesek vagyunk békén hagyni őket, generációk sorát kötik össze szívós, mégis tapintatos jelenlétükkel.

Épp ilyen az ő jelenléte is: szívós, mégis tapintatos, közösséget alkotó, várost alakító jelenlét.

Az Atyák Tanításai a Misnában elbeszéli, hogyan alakult ki a hagyomány láncolata Mózes-től az akkori jelenig és azt is megtanítják annak, aki jól figyel, hogyan lehet következő szemként bekapcsolódni ebbe a láncolatba, amely talán a Megváltásig ér majd el. Hogyan lehet hűségesen megőrizni és alakítani ezt a hagyományt, továbbadni megújítva új és új nemzedékeknek. A 80 éves Kardos Péter, azt hiszem, pontosan megértette ezt a leckét. Élete munkája ehhez a hagyományhoz kapcsolja őt és ezt a hagyományt kapcsolja össze környezete számos más hagyományával. Négy és fél évtized munkájával élteti ezt a hagyományt egy sokszínű kerületben, minden zuglói polgárt gazdagítva.

Kardos főrabbi négy és fél évtizede hűséges Zuglóhoz és megígérhetem, hogy Zugló mindig viszonzni fogja ezt a hűséget. Ide tartozik az is, hogy 80 éve hűséges immár Istenhez, aki engedte megélnie hívének ezt a napot és ezt az órát.

Még 40 év kell, hogy eljusson a 120-ig, az emberi kor legvégső határára. Szívvel kívánom, hogy Isten éltesse közöttünk az elkövetkező négy évtizedben is. Számítunk tovább a hűségére.

Karácsony Gergely
Zugló polgármestere

A mi szeretett Kardos Péter főrabbink 80 éves!

Megismerkedésünk kezdete, a pillanatok, amelyek örökre hozzáfűzték Kardos rabbihoz a családjunkat, egy 1984-es szombat délelőttöz kötődnek. Drága jó édesapám már nem bírt a Dohányba járni és úgy gondolta, hogy benéz a Thököllybe. Azóta, hogy az áldott emlékü Kálmán Ödönnél, a kőbányai főrabbinál járt – akinél még a háború előtt volt Bármicvá - nem talált olyan meleg és szeretetteljes fogadtatást, családias kicsi közösséget, mint a Thökölly úton Kardos főrabbi úrnál.

A közösség kevés rendszeres templomjáróból állott. Előfordult, hogy nyitott frigszekrényenél imádkoztak, ha sikerült legalább 9 felnőtt férfit számlálni. Az első találkozáson el is dőlt, hogy ezután a család Hozzá, ide fog járni.

Csodálatos drósékat tartott és úgy is énekelt, majd az Istentiszteleteket követő hetiszakaszokhoz kapcsolódó tudnivalókat magyarázta, de nem mondtak le a kiddus résztvevői a külvilág eseményeinek megvitatásáról sem. Finom sütemények, éneklés és főleg az igazi összetartozás érzése maradt meg, amelyet Péter teremtett meg személyiségével. Gyakran viccelődünk, szomorkodunk és vidám történeteket mesélünk. Lassan összecsiszolódtunk és egymást megértő, tiszteletben tartó, szoros közösségé formálódtunk, persze, voltak jó kis viták is. Péter csodálatos énekhangja, felemelő beszédei vonzották a lelki békét és a közösséget keresőket. Egyszerűen jó Hozzá járni az Istentiszteletekre!!!

Amikor igen nagy megtiszteltetésként meghívták Svédországba göteborgi kántornak és néhány évre családjával együtt elutaztak, nehéz szívvel búcsúztunk és nagyon vártuk vissza őket.

Hazatérése nagy örömet jelentett és csodálatos személyiségét visszavarázsolta közénk.

Személyes élményeim közé tartozik Noémi lányom tizennyolcadik születésnapja, amit a körzetben ünnepeltünk meg. Ez volt a körzet első közösen megtartott születésnapja.

Ebben az időben már komolyan készültünk alijázni. Még ebben az évben jártunk családjunkkal és édesapámmal együtt Izraelben. Talán mondanom sem kell, hogy mit jelentett ez apunak, aki először és sajnos utoljára járt itt, bár Ő is készült kivándorolni utánunk. Felejthetetlen volt, amikor Péter el - elcsúszó hangon, a szavakat keresve és a könnyeivel küszködve, könnyeit nyelve - köszöntötte és áldotta meg apukámat a 70. születésnapján.

Tudom, hogy Péter szerette Őt. Állandó templomba járó volt, akire mindig számíthattak, emléktábla vagy videó vásárlás, bármi is jött szóba.

Ezután egy másik szomorú sorozat kezdődött – mert ilyen az élet –, szüleinket Péter búcsúztatta és kísérté utolsó útjukra, nekünk megnyugvást adva állt mellettünk.

Nagy-nagy örömünkre és nem kis büszkeségünkre alijázásunk után néhány évvel személyesen is meglátogatt minket új otthonunkban és ámuldozva nézte a nagyszerű kilátást Haifára és a tengerre.

Ami vonzó és erőt adó a Pesti látogatásokban, azok a Péterrel és a megújuló közösséggel való találkozásaink. Ez év áprilisában azt kérdezték tőlem a péntek esti kiduson, hogy hol érzem magam otthon? Haifán Izraelben, vagy inkább Budapesten. Nem kellett sokat gondolkodnom, mert a válasz oly egyértelmű... Izraelben és a Thökölly úton.

Templomban

Egy alkalommal, egy gyönyörű dróse és áldás után, az istentisztelet végén megkérdeztem Pétert: és Téged ki áld meg? Láttam, hogy egy pillanatra meghökkent a kérdéstől, majd ujjával az ég felé mutatott.

Péter szíve és a belőle áradó szerete családjá és hívei iránt olyan nagy, mint a hajdani Nefilimeké lehetett!

Most ezen a szép kerek 80. – *hihetetlen!* – évfordulón szívem minden szeretetével és tiszteletével és hálájával (erre a rövid időre az állandóan benne tartózkodókat – kis családomat – is háttérbe szorítva) lélekben Veled leszek. Kérem az Örökkévalót, hogy bis hundert und zwanzig tartsa meg Őt szerettei, családjá és unokájá és szerető közössége örömeire egészségben, erőben és hangerőben! ÁD MEÁ VEESZRIM!!

Singer – Sved-Krausz Juli

ÚJ ÉLET

KÜLÖNSZÁM

Nyomdai munkák:

mondAt Kft.,

www.mondat.hu

Felelős vezető:

Nagy László

Kedves Péter!

Érthető okból nem vehettél részt ennek a különszámnak az elkészítésében.

Röviden csak annyit: nagyon hiányoztál!

Boldog születésnapot kíván:

Rasztig Sándor